

CZU: 342.13:343.236

[http://doi.org/10.59295/sum8\(168\)2023_12](http://doi.org/10.59295/sum8(168)2023_12)

PARTICULARITĂȚILE ȘI PROBLEMELE PROCEDURII DE URMĂRIRE ȘI JUDECARE A UNOR INFRAȚIUNI FLAGRANTE

Dumitru ROMAN,*Universitatea de Stat din Moldova*

În cazul unor infracțiuni flagrante poate fi aplicată procedura specială, care prevede anumite derogări de la procedura generală. Această procedură specială este una sumară și urgentă. În practică procedura specială de urmărire și judecare a infracțiunilor flagrante se aplică la discreția organului de urmărire penală și a procurorului. Astfel, procedura specială în cazul infracțiunilor flagrante este facultativă. Pentru aplicarea frecventă a procedurii speciale propunem obligația procurorului să dispună prin ordonanță efectuarea urmăririi penale în termen redus și aplicarea dispozițiilor legii privind procedura sumară, dacă la începerea urmăririi penale nu s-a întocmit proces – verbal în condițiile art. 515 C.proc.pen.

Cuvinte-cheie: *infracțiune flagrantă, procedură specială sumară, termen rezonabil redus, proces – verbal de constatare, ordonanță de punere sub învinuire și trimitere a cauzei în judecată.*

THE PARTICULARITIES AND PROBLEMS OF THE PROCEDURE FOR THE PROSECUTION AND TRIAL OF FLAGRANTE DELICTO OFFENCES

In the case of flagrant offences, a special procedure may be applied, which provides for certain derogations from the general procedure. This special procedure is summary and urgent. In practice, the special procedure for the prosecution and trial of flagrant delicto is at the discretion of the prosecuting authority and the prosecutor. Thus the special procedure for flagrant delicto is optional. For the frequent application of the special procedure, we propose that the prosecutor be obliged to order the prosecution to be carried out within a reduced time limit and to apply the provisions of the law on summary procedure, if at the beginning of the criminal prosecution no report has been drawn up in accordance with Article 515 of the Criminal Procedure Code.

Keywords: *flagrant delicto, special summary procedure, reduced reasonable time limit, minute of finding, order of indictment and committal for trial.*

1. Generalități privind procedura specială de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante

Săvârșirea infracțiunilor în condiții de flagranță justifică necesitatea unei reglementări speciale a urmăririi și judecării acestora. Regulile obișnuite de procedură trebuie înlocuite în scopul efectuării imediate a constatării și a strângerii neîntârziate a probelor care ulterior ar putea dispărea. Condițiile manifeste în care a avut loc infracțiunea fac mai ușoară probațiunea excluzând aproape cu desăvârșire posibilitatea oricăror erori judiciare. Cunoștințele despre infracțiune se dobândesc cel mai direct și convingător prin asistarea la săvârșirea aceluși fapt sau la cel al consecințelor ori reacțiilor imediat produse. De asemenea, datorită împrejurării că infracțiunile flagrante provoacă o evidentă și imediată tulburare a ordinii de drept la care opinia publică reacționează de îndată, promptitudinea tragerii la răspundere penală se impune cu atât mai mult. Aceste argumente – și încă multe altele – determină ca trăsătură esențială a procedurii speciale aplicabile infracțiunii flagrante să fie urgența [1, p. 444-445]. Se apreciază că această procedură este una **sumară**, considerându-se însă că prin derogările existente nu se aduce atingere minimului de garanții necesare pentru justa soluționare a infracțiunilor flagrante [2, p. 13].

Codul de procedură penală în vigoare al României nu mai prevede o asemenea procedură specială. Astfel, în doctrină s-a menționat „Notăm opțiunea legiuitorului de a renunța la reglementarea unei proceduri distincte care să se aplice în cazul infracțiunilor flagrante. Apreciem acest demers ca fiind judicios, deoarece, din experiența aplicării Codului de procedură penală anterior, s-a desprins concluzia unei incidențe reduse a acestei proceduri speciale de către organele de urmărire penală, dar mai ales de către instanțele de judecată. În aceste circumstanțe, în actualul Cod de procedură penală, cu referire la infracțiunile flagrante, se regăsesc reguli procedurale distincte, care nu formează o procedură specială propriu-zisă și care se aplică în activitatea organelor de constatare sau a organelor de urmărire penală în asemenea cauze” [3, p. 522].

Referitor la infracțiunile flagrante Codul de procedură penală al României, art. 293 alin. (3) prevede „În cazul infracțiunii flagrante, organele de ordine publică și siguranță națională întocmesc un proces-verbal, în care consemnează toate aspectele constatate și activitățile desfășurate, pe care îl înaintează de îndată organului de urmărire penală” [4], fiind o modalitate de **sesizare din oficiu**.

2. Procedura specială de urmărire și judecare a unor infracțiuni evidente în baza Codului de procedură penală din 1961

Procesul penal, în perioada 1966 – 1985, presupunea desfășurarea unei forme simplificate protocolare pentru infracțiuni de huliganism fără consecințe agravante și furtul în proporții mici din proprietatea de stat și obștească. Excluderea acestor categorii de cauze din procedura generală a fost condiționată de caracterul evident al acestor infracțiuni și de constatarea fără dificultăți a circumstanțelor necesare, precum și de voința legiuitorului să micșoreze intervalul de timp dintre momentul săvârșirii infracțiunii și aplicarea pedepsei penale [5, p. 515].

În 1985 procedura dată este modificată, fiind denumită „Forma protocolară de pregătire prejudiciară a materialelor”, care s-a extins și asupra altor categorii de cauze. Pentru pregătirea prejudiciară și pentru examinarea cauzei în instanța de judecată erau prevăzute câte 10 zile. Organul de cercetare penală lua un angajament în scris de la cel bănuit, de a se prezenta la citația organelor de cercetare penală și de anchetă și de a le pune la curent în caz de schimbare a domiciliului [6, p. 736]. Reținerea persoanei și aplicarea măsurilor preventive până la trimiterea cauzei procurorului era **inadmisibilă** [7, p. 19]. Dacă făptuitorul era reținut, atunci organul de cercetare penală era obligat să declanșeze procedura penală în condiții generale.

În perioada 1994 – 2003, procedura protocolară se extinde în continuare pentru alte categorii de cauze penale, depășind circa 70 de infracțiuni flagrante. Ca rezultat al acestor modificări și completări, procedura protocolară avea următoarele particularități:

- a) organul de cercetare penală stabilea faptul săvârșirii infracțiunii și vinovăția făptuitorului în decurs de 10 zile fără a intenta proces penal și **fără a efectua actele de urmărire penală**;
- b) în cazul primirii materialelor de la organul de cercetare penală, declanșarea procesului se dispunea de către procuror, care punea persoana sub învinuire prin ordonanță și expedia cauza în judecată cu acest act fără a întocmi rechizitoriu;
- c) măsurile preventive puteau fi aplicate doar de procuror la primirea materialelor cauzei de la organul de cercetare penală, până atunci făptuitorului i se lua obligația de prezentare la citație și înștiințare despre schimbarea domiciliului;
- d) examinarea cauzei în judecată se efectua în condiții generale, dar în termen de cel mult 10 zile de la data intrării cauzei penale în instanța de judecată.

Extinderea acestei proceduri asupra unor infracțiuni flagrante, care erau sancționate cu privațiune de libertate (în unele cazuri – până la 15 ani), imposibilitatea efectuării actelor de urmărire penală, precum și inadmisibilitatea aplicării măsurilor procesuale de constrângere respective (reținerea și măsurile preventive) au dus la faptul că procedura dată devenise inefficientă și nu se aplica decât ca excepție pentru unele infracțiuni [6, p. 736-737].

3. Cauzele și condițiile de aplicare a procedurii speciale de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante

Pentru aplicarea unei proceduri speciale sunt prevăzute de legislație o serie de condiții:

- a) infracțiunea să fie flagrantă;
- b) infracțiunea să fie ușoară, mai puțin gravă sau gravă;
- c) organul de urmărire penală să întocmească un proces - verbal în condițiile art. 515 C.proc.pen.;
- d) procurorul să pună bănuitul sub învinuire în condițiile art. 516 alin. (1) C.proc.pen.

Procedura specială analizată nu se aplică în cazul infracțiunilor săvârșite de minori, precum și în cazul concursului de infracțiuni, dacă una sau mai multe infracțiuni săvârșite de aceeași persoană nu sunt flagrante.

De exemplu, în dosarul nr. 1-787/2021, S.A. este învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 27, 187 alin. (2) lit. f) și art. 186 alin. (2) lit. d) din Codul penal, prima fiind flagrantă, unde bănuitul este

urmărit de vânzătorul de telefoane mobile „Ca urmare, a alergat din urma acestuia și cu ajutorul unor persoane din piață l-a reținut cu telefonul în mână. După ce l-a oprit, a luat telefonul din mâna acestuia și a apelat serviciul 112. Ulterior s-a apropiat un echipaj de poliție și au preluat persoana pentru a o escorta la sediul inspectoratului de poliție (f.d. 21-22)” [8].

Astfel, potrivit alin. (1) din art. 513 din C.proc.pen., se consideră flagrantă infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii ei. Pct. 10) al art. 6 din C.proc.pen. definește **delictul flagrant ca infracțiune descoperită în momentul săvârșirii ei sau înainte ca efectele ei să se fi consumat**. Ultima definiție include și situația unei tentative neconsumate. Conform alin. (2) din art. 513 din C.proc.pen. este, de asemenea, flagrantă și infracțiunea al cărei făptuitor, imediat după săvârșire, este urmărit de victimă, de martori oculari sau de alte persoane ori este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte care ar da temei de a-l presupune participant la infracțiune. În doctrină aceste două situații prevăzute de alin. (2) al art. 513 din C.proc.pen. sunt menționate ca stare de **cvasiflagranță** sau **flagranță recentă** [1, p. 446].

La toate cele trei situații prevăzute de art. 513 din C.proc.pen., care determină caracterul flagrant al infracțiunii, se prezumă că autorul este prins „în focul” acțiunii sale sau imediat după aceea [9, p. 697].

Astfel, infracțiunea flagrantă este o infracțiune evidentă, vizibilă, vădită prin faptul că toate elementele unei infracțiuni sunt cunoscute și făptuitorul este prins, oprit (reținut de organele de stat competente sau de victimă, de martor ori de alte persoane). Starea de flagranță poate avea loc și în cazul prinderii numai a unui participant (autor, organizator, instigator, complice), iar dacă în timpul stabilit de procuror nu vor fi identificați și reținuți ceilalți coparticipanți, procedura se va desfășura în ordinea generală [6, p. 738].

Deci, din toate condițiile menționate *supra*, cele indicate la lit. c) și d) sunt procesuale, aplicate la **discreția** organului de urmărire penală și a procurorului. Ele presupun ca această procedură specială să fie una **alternativă și neobligatorie**. Din aceste considerente, în practică, procedura specială, prevăzută la art. 513-519 C.proc.pen., se aplică foarte rar.

4. Analiza datelor statistice și a practicii documentării și judecării cauzelor penale privind infracțiunile flagrante

4.1 Date statistice

Potrivit datelor publicate de Procuratura Generală, în procedură flagrantă au fost gestionate (exercitată urmărirea penală și trimise în judecată):

- 4 cauze – în 2022;
- 5 cauze – în 2021;
- 25 cauze – în 2020 [10];
- 3 cauze – în 2019;
- 35 de cauze – în 2018 [11].

Deci, în ultimii 5 ani, organele de urmărire penală și procuratura au aplicat procedura specială în cazul unor infracțiuni flagrante doar în 72 de cauze penale.

4.2 Genuri de infracțiuni flagrante și locul gestionării în procedură specială

Conform datelor procuraturii, în perioada 2018 – 2022 [12], procedura specială flagrantă s-a aplicat pentru următoarele genuri de infracțiuni:

- art. 173 C.pen., hărțuirea sexuală – o cauză penală;
- art.186 C.pen., furtul – 2 cauze;
- art.187 C.pen., jaful – o cauză penală;
- art. 188 C.pen., tâlhăria – o cauză penală;
- art. 192¹ C.pen., răpirea mijlocului de transport – 3 cauze;
- art. 201¹ C.pen., violența în familie – o cauză penală;
- art. 264¹ C.pen., conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe – 38 de cauze;
- art. 320¹ C.pen., neexecutarea măsurilor din ordonanța de protecție a victimei violenței în familie – 15 cauze;
- art. 349 C.pen., amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească – 4 cauze.

Din punct de vedere geografic: 62 de dosare sunt gestionate de organul de urmărire penală din Cahul, iar 4 dosare de organele de urmărire penală din Chișinău.

În realitate, în practică sunt mult mai multe genuri de infracțiuni care au caracter flagrant, de exemplu: art. 27, 362 alin. (1) Cod penal, – „tentativa de trecere ilegală a frontierei de stat a Republicii Moldova, eludându-se controlul de frontieră, adică acțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul” [13]; art. 42 alin. (5), 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, - „complicitate la confecționarea și deținerea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, săvârșită de două sau mai multe persoane” [14]; art. 287, alin. (3) Cod penal, huliganismul agravat, unde făptuitorul este imobilizat de poliție [15].

4.3 Soluții date de procuror la urmărirea penală

În majoritatea absolută a dosarelor, soluția dată de procuror este „2 02 - art. 297, al. 1 cauza se trimite în judecată de către procurorul care a întocmit rechizitoriul”. Prin urmare, procedura specială în practică este aplicată parțial, datorită faptului că potrivit art. 516 alin. (1) C.proc.pen., nu se întocmește rechizitoriu, dar cauza se trimite în judecată prin **ordonanța de punere sub învinuire și trimitere în judecată**. Într-un singur caz, gestionat în 2023, procurorul a dispus „37 37 - art. 259, al. 4 prelungirea termenului de urmărire penală” [12].

4.4 Acte procedurale prin care se constată caracterul flagrant al infracțiunii

Infracțiunile flagrante sunt depistate și documentate în faza inițială, de regulă, de organele de constatare. Urmare a analizei unor sentințe privind judecarea infracțiunilor flagrante din judecătoriile Cahul și Chișinău s-a stabilit următoarele acte procedurale:

1) „proces-verbal privind depistarea infracțiunii ori constatarea bănuielii rezonabile privitor la o infracțiune din 12.08.2021 (f.d.6); proces-verbal privind constatarea faptului de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică din 09.08.2021, potrivit căruia V. I. avea în aerul expirat concentrația de alcool de 0,85 mg/l, ceea ce conform art. 134/12 din Codul Penal, reprezintă stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat (f.d.8)” [16];

2) „proces-verbal privind depistarea infracțiunii ori constatarea bănuielii rezonabile privitor la o infracțiune comisă la 27 aprilie 2022 (f.d.03) – pe faptul că la data de 22 aprilie 2022 pe la orele 11.00 T. A. a încălcat ordonanța de protecție din 25.02.2022” [17];

3) „proces-verbal de autosesizare a organului de urmărire penală al SUP al IP Cahul, din 01.03.2023”, privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 349 alin.(1¹) C. pen., aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate față de persoana cu funcție de răspundere ori a rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor acestora în scopul sistării activității lor de serviciu ori schimbării caracterului ei în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane, precum și aceleași acțiuni aplicate împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale [18];

4) „raport de autosesizare din 08.11.2019, prin care organul de urmărire penală al IP Cantemir a fost sesizat despre faptul că la 08.11.2019, D. A., a răpit autobuzul de model „Opel Movano” și, fiind oprit de colaboratorul de poliție A. I., a aplicat violența nepericuloasă asupra acestuia și l-a amenințat cu răfuială fizică atât pe el cât și pe membrii familiei sale, iar ulterior s-a constatat că în aerul expirat de cet. D. A. s-a stabilit concentrația vaporilor de alcool de 0,51 mg/l (f.d.5)” [19];

5) „proces-verbal de cercetare la fața locului din 21 ianuarie 2021 și planșa fotografică, acțiune procesuală efectuată pe str. Florilor 12/4 din mun. *****, prin care s-a stabilit că lipsesc patru grile de fontă și un capac de canalizare de fier (f.d. 22-25)”, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 27, 186 alin. (2), lit. d) din C.pen. [20];

6) „proces-verbal de examinare a obiectului din 3 martie 2017, și anume a fost examinat telefonul mobil de model Samsung Win cu nr. IMEI-358198050271253 (f.d. 23-24)”, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 27, 186 alin. (2), lit. c), d) din C.pen. [21];

7) „proces-verbal privind constatarea infracțiunii flagrante din 28.07.2020”, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 192¹ alin. (1) din C.pen. [22];

Din cele menționate supra concluzionăm faptul stabilirii caracterului flagrant al infracțiunii prin actele organelor de constatare prin care sesizează organul de urmărire penală, cu excepția procesului - verbal de cercetare la fața locului (de examinare a obiectului), întocmit de organul de urmărire penală/organ de constatare.

În cazul întocmirii **procesului-verbal privind constatarea infracțiunii flagrante** de către organul de constatare (dosarul nr. 1-475/20), acesta n-a fost perfectat în condițiile art. 515 alin. (1) C.proc.pen., datorită faptului anexării la acesta următoarelor mijloace de probă: 1) *procesul-verbal de cercetare la fața locului comiterii infracțiunii din 28.07.2020*; 2) *proces-verbal de cercetare la fața locului a automobilului din 28.07.2020*; 3) *proces-verbal de reținere a mijlocului de transport din 28.07.2020*; 4) *proces-verbal de examinare din 28.07.2020* [22].

Toate actele organelor de constatare, menționate *supra* privind anumite infracțiuni flagrante sunt întocmite în corespundere cu art. 265 alin. (3) și 273 alin. (6) C.proc.pen., fiind **acte de sesizare**. În doctrina națională s-a menționat „În acest sens, nu se poate de confundat constatarea prevăzută de art. 515 cu cea efectuată de organele de constatare, prevăzute în art. 273” [23, p. 1280].

Prin urmare în practică organul de urmărire penală **nu întocmește proces-verbal de constatare a infracțiunii flagrante** în corespundere cu art. 515 alin.(1) C.proc.pen., dar procedează la documentarea infracțiunii în procedură generală, chiar dacă organul de constatare în actul de sesizare indică caracterul flagrant al infracțiunii depistate.

4.5 Durata urmăririi penale și judecării cauzelor penale privind unele infracțiuni flagrante

Scopul procedurii speciale analizate este desfășurarea urmăririi și judecării cauzei în termene reduse. Urmare analizei, în mod aleatoriu, a circa 21 de sentințe privind diferite genuri de infracțiuni flagrante, constatăm: a) durata medie a urmăririi penale este de 54 de zile. Doar în 3 cazuri urmărirea penală s-a desfășurat în termen redus (dosarul nr. 1-475/20 [22], privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 192¹ alin. (1) Cod Penal – o zi; dosarul nr. 1-302/2021 [13], privind tentativa comiterii infracțiunii prevăzute de art. 27, 362 alin. (1) Cod penal – 2 zile; dosarul nr. 1- 149 /2019, privind tentativa comiterii infracțiunii prevăzute de art. 27, 362 alin.(1) Cod penal – 8 zile.); b) durata medie a judecării unei cauze penale este de 253 de zile. În termen redus s-au soluționat 3 cauze penale (dosarul nr. 1-475/20 – o zi; dosarul nr. 1-302/2021– o zi; dosarul nr. 1-27/2023[25], privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 320¹ Cod penal – 12 zile). Numai în dosarul nr. 1-475/20, instanța de judecată a indicat în sentință faptul **examinării cauzei în procedură specială, făcând trimitere la art. 517-518 C.proc.pen.**

5. Sesizarea organului de urmărire penală privind infracțiunile flagrante

În cazul unei infracțiuni flagrante, organul de urmărire penală poate fi sesizat prin următoarele modalități prevăzute de art. 262 alin. (1) C.proc.pen.:

- plângere (cerere), în cazul când victima fie reține infractorul, fie înștiințează poliția prin telefon la numărul 112 ori în alt mod și făptuitorul este prins în flagrant delict;
- denunț, atunci când oricare persoană fizică sau juridică înștiințează organul de constatare despre o infracțiune flagrantă, iar denunțatorul este identificat și confirmă înștiințarea în formă scrisă;
- proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, întocmit de organele de constatare prevăzute la art. 273 alin. (1) C.proc.pen.

În practica analizată predomină actul de sesizare întocmit de organul de constatare, chiar și în cazul când victima personal reține în flagrant făptuitorul. Astfel în dosarul nr. 1-617/2022, privind infracțiunea de pungășie „...a încercat să se eschiveze de la locul infracțiunii cu telefonul sustras, însă a fost observat și reținut de către partea vătămată B. C.” de către organul de poliție este întocmit „f.d.3-proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii din 23.05.2022” [26]. În dosarul nr. 1-27/2023, privind încălcarea ordonanței de protecție (art. 320¹ Cod penal) figurează atât „plângerea lui C.T. din 24.10.2022” cât și „procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, întocmit de ofițerul superior de poliție D. D.” [25]. În dosarul nr. 1- 149 /2019, privind tentativa de trecere ilegală a frontierei de stat a R.Moldova prin eschivare de la controlul de frontieră (art. 27, 362 alin. (1) Cod penal) s-au întocmit „proces-verbal de de sesizare a circumstanțelor constatate din 11.12.2019 (f.d. 4)” și „proces-verbal privind actele de constatare din 11.12.2019 (f.d. 7-8)” [24].

În toate cazurile de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 349 alin. (1¹) din Codul penal, când făptuitorul este reținut, imobilizat și transportat la organul de poliție, iar victima este un angajat al acestui organ, **nu se întocmește act de sesizare procesul – verbal de constatare** al infracțiunii, dar se sesizează prin **plângere**. Astfel, în dosarele: nr. 1-670/2022 [27] organul de urmărire penală a fost sesizat prin „*procesul-verbal de consemnare a plângerii orale din data de 03.07.2022 (f.d.4)*”; nr. 1-2566/2021 [28] prin „*plângere din 9 februarie 2021, cu anexa unui DVD-R „maxwell” cu înregistrări video, prin care Ț. I. solicită pornirea urmăririi penale în privința lui V. E. în baza art. 349 alin. (1¹) din Codul penal (f.d.6-7)*”.

6. Începerea urmăririi penale

În doctrina autohtonă s-a notat „Procesul- verbal de constatare a infracțiunii flagrante îndeplinește o dublă funcționalitate, el constituie, în primul rând, actul **de începere a urmăririi penale** pentru infracțiunea constatată și necesită a fi confirmat de către procuror...” [29, p. 692]. Această interpretare a fost judicioasă, reieșind din art. 274 alin. (2) C.proc.pen.(red.2003-2006) „În cazul în care organul de urmărire penală se autosesizează în privința începerii urmăririi penale, el întocmește un *proces-verbal care constituie actul de începere a urmăririi penale*”. Evident, nu era logic să fie întocmite două procese verbale: 1) de începere a urmăririi penale; 2) de constatare a infracțiunii. Din considerente de simplificare a procedurii speciale actul procedural a fost intitulat „**proces-verbal de constatare a infracțiunii flagrante și de pornire a urmăririi penale**” [30, p. 163]. Precizăm, actul de începere a urmăririi penale în cazul unei infracțiuni flagrante n-a fost și nu este expres reglementat de dispozițiile speciale, art. 513-519 C.proc.pen., dar se aplică normele procedurii generale, art. 274 C.proc.pen. Ulterior, prin Legea nr. 264 din 28.07.2006, „*rezoluția și procesul-verbal*” au fost excluse ca acte de începere a urmăririi penale, fiind înlocuite cu termenul „*ordonanță*”. Deci în procedura specială analizată, începerea urmăririi penale se dispune prin **ordonanță** de către organul de urmărire penală.

7. Constatarea infracțiunii (probele și mijloacele de probă)

7.1 Generalități. Organul de urmărire penală, conform art. 515 alin. (1) C.proc.pen., în procesul- verbal de constatare a infracțiunii flagrante, după descrierea faptei și calificării juridice, după caz, poate fixa probele următoarelor procedee probatorii: a) audierea martorilor și a victimei; b) audierea bănuțului; c) anexarea proceselor verbale ale altor procedee probatorii precum și a documentelor [30, p. 163-167]. În dependență de genul infracțiunii flagrante și circumstanțele cauzei pot fi incluse în procesul verbal rezultatele: a) percheziției corporale a bănuțului; b) cercetării la fața locului; c) ridicării de obiecte.

Prin urmare, procesul-verbal include constatările personale ale organului de urmărire penală, dar anexa acestuia se va constitui din: a) alte procese -verbale, întocmite separat; b) actele de constatare cu caracter probatoriu, întocmite conform art. 273 C.proc.pen.; c) raportul de constatare tehnico- științific sau medico-legal, de expertiză; d) corpuri delictive; e) documente.

7.2 Structura probatoriului privind anumite genuri de infracțiuni flagrante

7.2.1. Răpirea mijlocului de transport (art. 192¹ C.pen.), dosarul nr. 1-475/20: 1) declarațiile părții vătămate P. A.; 2) declarațiile martorului P. L.; 3) corpul delict (automobil de model xxx cu n/î yy3, care se păstrează la parcarea specializată a IP Cahul); 4) declarațiile de recunoaștere integrală a vinovăției de către inculpatul J.T.; 5) procesul- verbal de cercetare la fața locului comiterii infracțiunii din 28.07.2020; 6) procesul-verbal de cercetare la fața locului a automobilului din 28.07.2020; 7) procesul- verbal de reținere a mijlocului de transport din 28.07.2020; 8) proces-verbal de examinare din 28.07.2020; 9) **procesul-verbal privind constatarea infracțiunii flagrante** din 28.07.2020; 10) fișa de evidență a soldatului, certificatul de naștere a lui J. T., și alte documente [22].

7.2.2. Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, (art. 264¹ alin. (1) C. pen.), dosarul nr. 1-77/18: 1) declarațiile martorului X.X., ofițer al serviciului de patrulare BP „Sud” al INP; 2) declarațiile de recunoaștere integrală a vinovăției de către inculpatul N. G.; 3) raportul ofițerului de patrulare BP „Sud” G. O., din 02.03.2018; 4) procesul-verbal cu privire la constatarea conducerii mijlocului de transport în stare de ebrietate din 02.03.2018; 5) rezultatul alcooltestului „Drager” prin care se constată că în aerul expirat al cet. N. G., la data de 02.03.2018, s-a

stabilit concentrația de alcool de 0,83 mg/l; 6) **procesul-verbal privind constatarea infracțiunii flagrante** din 02.03.2018; 7) caracteristica, cazierul judiciar și alte documente [32].

7.2.3. Tentativa de trecere ilegală a frontierei de stat a Republicii Moldova, eludându-se controlul de frontieră, (art. 27, 362 alin. (1) C.pen.), dosarul nr. 1-302/2021: 1) declarațiile martorului M. M., procesul-verbal de audiere a martorului M. M. din 17.09.2021; 2) declarațiile de recunoaștere integrală a vinovăției de către inculpatul A. S.; 3) procesul-verbal de audiere a bănuitului A. S., din 17.09.2021; 4) procesul-verbal de reținere a lui A. S., la 17.09.2021, ora 08:35; 5) corpul delict (cleștele de tăiat fire de fier, ridicat de la A. S.); 6) ordonanța de recunoaștere a obiectului drept corp delict și anexare lui la cauza penală din 17.09.2021; 7) procesul-verbal de cercetare la fața locului cu anexă „Planșa fotografică” din 17.09.2021; 8) procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii din 17.09.2021 (f.d. 4); 9) raportul ofițerului de investigație din 17.09.2021; 10) revendicarea pe numele lui A. S., alte documente [13].

7.2.4. Aplicarea violenței nepericuloase pentru viață și sănătate față de persoana cu funcție de răspundere în scopul sistării activității ei de serviciu, (art. 349 alin. (1) C.pen.), dosarul nr. 1-117/2018: 1) declarațiile părții vătămate N. P.; 2) declarațiile martorilor C. P. și N. A.; 3) declarațiile inculpatului T. V., prin care **nu recunoaște vinovăția**; 4) procesul-verbal de cercetare la fața locului din 19.02.2018; 5) raport de expertiză medico-legală nr. 201811PO114 din 20.02.2018; 6) raport de expertiză medico-legală nr. 201811PO115 din 20.02.2018; 7) proba „Alcotest Drager” 8510 RO nr. 4955 din 19.02.2018, ora 18:06 conform căreia concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de către T. V., constituie 1,17 mg/l.; 8) corpul delict (cuțitul, ridicat în cadrul cercetării la fața locului); 9) procesul verbal de examinare a obiectului din 20.02.2018; 10) revendicarea pe numele lui T. V., alte documente [33].

8. Terminarea urmăririi penale și verificarea materialelor de către procuror

Raportul întocmit potrivit art. 289 din C.proc.pen. (privind punerea sub învinuire și terminarea urmăririi penale), procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante și alte mijloace de probă se transmit procurorului imediat, dar nu mai târziu de 24 ore de la momentul întocmirii. Legiuitorul nu limitează în timp termenul de întocmire a procesului-verbal de constatare a infracțiunii flagrante, precum și a efectuării tuturor acțiunilor de urmărire penală. Aceasta va depinde de circumstanțele cauzei și de faptul dacă persoana bănuită a fost reținută și urmează a fi arestată preventiv. Dacă persoana reținută în flagrant urmează a fi arestată, punerea sub învinuire este necesară în termen de 48 de ore, reieșind din art. 308 alin. (3) C.proc.pen. Dacă persoana a fost pusă sub învinuire în condiții generale, nu există vreun impediment pentru desfășurarea urmăririi penale în procedură specială.

Procurorul, primind materialele de urmărire penală, verifică corespunderea lor prevederilor legale și, dacă sunt probe suficiente, pune, conform dispozițiilor art. 281, 282 din C.proc.pen., făptuitorul sub învinuire, fără întocmirea rechizitoriului și dispune trimiterea cauzei în judecată, potrivit alin. (1) al art. 516 din C.proc.pen., prin **ordonanță de punere sub învinuire și trimitere a cauzei în judecată**.

În cazul în care procurorul consideră că nu sunt suficiente probe de a pune bănuitul sub învinuire și nici temeiuri de a înceta procesul penal, el, printr-o ordonanță dispune continuarea urmăririi penale conform alin. (2) al art. 516 din C.proc.pen. Totodată indică ce acțiuni de urmărire penală urmează să fie efectuate și fixează termene reduse necesare pentru aceasta, care nu vor depăși 10 zile, cu excepția cazurilor în care efectuarea actelor de urmărire penală necesită un termen de executare mai mare. În această privință ne vedem poziția exprimată în anul 2005, că „termenul de 10 zile se calculează din momentul recunoașterii în calitate de bănuit” [29, p. 694]. În acest sens, precizăm:

- a) termenul urmăririi penale, inclusiv, întocmirea procesului-verbal de constatare a infracțiunii flagrante, nu este prevăzut de lege și este unul **rezonabil, dar redus**;
- b) termenul de 10 zile, pentru efectuarea acțiunilor suplimentare de urmărire penală, este cu titlu de recomandare;
- c) stabilirea unui termen mai mare de 10 zile de către procuror nu împiedică desfășurarea procedurii speciale.

În ordonanța de punere sub învinuire și trimitere a cauzei în judecată sunt expuse circumstanțele faptei săvârșite și vinovăția inculpatului, dar fără analiza probelor. În procedura specială nu este necesară analiza probelor, infracțiunea fiind flagrantă, deci evidentă, inclusiv și pentru partea apărării. În acest caz este suficient de anexat la ordonanță lista mijloacelor de probă. Trimiterea cauzei în judecată se face potrivit art. 297 din C.proc.pen. Cauza penală trimisă în judecată în condițiile alin. (1) al art. 516 din C.proc.pen., va avea mențiunea necesară pentru a evidenția că este cazul unei proceduri speciale. Prin urmare, procurorul decide să întocmească *ordonanță de punere sub învinuire și trimitere a cauzei în judecată* sau rechizitoriu, în dependență de starea de flagranță a infracțiunii documentate, **dar nu de durata urmăririi penale.**

9 Judecarea cauzelor în procedură urgentă

Judecarea cauzei în prima instanță se face cu prioritate și în termen redus. Potrivit art. 345 alin. (1), 517 alin. (1) C.proc.pen., ședința preliminară se fixează în termen de cel mult 5 zile. Dacă în cadrul ședinței preliminare se decide aplicarea altor proceduri speciale simplificate, de exemplu, conform art. 364¹ sau art. 504-509 C.proc.pen., examinarea cauzei în fond poate avea loc în aceeași zi. În practica examinată [34] privind infracțiunile flagrante, în majoritatea cazurilor circa 72% – dintre inculpați recunosc vina (59% – solicită aplicarea art. 364¹ C.proc.pen., 13% – recunosc vina și solicită împăcarea sau o pedeapsă mai blândă). Deși infracțiunea este flagrantă, circa 9% din inculpați nu recunosc vina, iar circa 19% nu se prezintă la judecată, fiind examinate cauzele în lipsa acestora conform art. 321 alin. (2) C.proc.pen.

Concluzii și recomandări

1. Procedura specială în cazul unor infracțiuni flagrante contribuie la desfășurarea în termen rezonabil atât a urmăririi penale, cât și a judecării cauzei în fond;
2. Responsabilitatea de aplicare a procedurii speciale este pe seama procurorului;
3. Pornirea urmăririi penale în cazul infracțiunii flagrante se face prin ordonanță;
4. În cazul constatării unei infracțiuni flagrante de către organul de constatare în procesul-verbal se va menționa obligatoriu starea de flagranță;
5. În cazul când infracțiunea este flagrantă, dar organul de urmărire penală n-a întocmit proces-verbal de constatare a infracțiunii, conform art. 515 C.proc.pen., procurorul prin ordonanță dispune efectuarea urmăririi penale în termen redus și aplicarea dispozițiilor legii privind procedura specială;
6. La primirea raportului cu propunerea de punere sub învinuire și de terminare a urmăririi penale privind infracțiunile flagrante, procurorul va întocmi ordonanță de punere sub învinuire și trimitere a cauzei în judecată, chiar dacă termenul urmăririi penale depășește 10 zile.

Referințe:

1. Volonciu, N. *Tratat de procedură penală*. Partea specială. Vol. II, București, Paideia, 1996.
2. Crișu, A. *Drept procesual penal. Proceduri speciale*. Tipo-Aktis S. A.
3. Neagu, I., Damaschin, M. *Tratat de procedură penală*. Partea specială. Ediția a III-a, revizuită și adăugită. București: Universul Juridic, 2021.
4. *Codul de procedură penală al României din 1 iulie 2010*. Disponibil: COD PR. PENALA 01/07/2010 - Portal Legislativ (just.ro).
5. Карнеева, Л. М., Лупинская, П. А., Тыричев, И. В. *Советский уголовный процесс*. Учебник, Москва: Юридическая литература, 1980.
6. Dolea, I., Roman, D., Sedlețchi, I. [et al.]. *Drept procesual penal*. Ed. a 3-a, rev. și completată. Chișinău: S.n., 2009.
7. Roman, D. *Sistemul măsurilor de prevenție procesual penale reglementate în România și Republica Moldova*. Rezumatul tezei de doctorat, Chișinău, 1997.
8. *Dosarul nr. 1-787/2021, Sentința din 13 ianuarie 2023, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)*. Disponibil: b9e693e0-69b3-4ad4-a0ed-4b1386c84a81 (justice.md).
9. Neagu, I. *Tratat de procedură penală*. București, Pro, 1997.
10. *Raport privind activitatea procuraturii pentru anul 2022*. Chișinău 2023, p. 38. Disponibil: <https://procuratura.md/sites/default/files/2023-03/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%202022.pdf>

11. *Raport privind activitatea procuraturii pentru anul 2020*. Chișinău 2021, p. 34. Disponibil: <https://www.procuratura.md/sites/default/files/2023-04/Raport%20de%20activitate%20a%20Procuraturii%20Republicii%20Moldova%20pentru%20anul%202020.pdf>
12. *Tabelul dosarelor în procedură flagrantă (2018-2022)*. Informație nepublicată.
13. *Dosarul nr. 1-302/2021. Sentința din 20 septembrie 2021, Judecătoria Hîncești, sediul Central*. Disponibil: https://jhn.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/e8af2adf-4119-41e0-abc7-9833793052de
14. *Dosarul nr. 1-139/2023. Sentința din 15 mai 2023, Judecătoria Ungheni*. Disponibil: https://jun.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/114f5f9a-d2a4-48a1-bd6a-6771d54d19d6
15. *Dosar nr. 1-2903/2022. Sentința din 21 iunie 2023, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)*. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/1d680073-79c1-45a5-8218-5b55640ee7f0
16. *Dosarul nr. 1-195/2021. Sentința din 15 iunie 2023, Judecătoria Cahul (sediul Cantemir)*. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/cb25ecbe-0e75-4530-be61-13be47b2415a
17. *Dosarul nr. 1-209/2022. Sentința din 17 octombrie 2022, Judecătoria Cahul, sediul central*. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/44c2013f-8c88-4a90-83f9-77e76e082a01
18. *Dosarul nr. 1-161/2023. Sentința din 06 iunie 2023. Judecătoria Cahul, sediul central*. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/c0ed95ff-7249-435f-a691-26e077195a19
19. *Dosarul nr. 1-8/2020. Sentința din 16 martie 2020. Judecătoria Cahul sediul Cantemir*. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/1f8cb6ca-7f5b-43e4-8609-4ada332ae8f0
20. *Dosarul nr. 1-1330/2021. Sentința din 09 februarie 2023. Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)*. Disponibil: 5752ec36-970d-4bf6-8e6f-ae1423aae993 (justice.md).
21. *Dosarul nr. 1-247/2017. Sentința din 30 iulie 2021. Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)*. Disponibil: 8d62ad3c-3f19-4582-983c-2d5826cdc311 (justice.md).
22. *Dosarul nr. 1-475/20. Sentința din 30 iulie 2020. Judecătoria Cahul, sediul Central*. Disponibil: 12edf416-492c-4e83-8fce-1120ba989cdd (justice.md)
23. Dolea, I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova: (comentariu aplicativ): Textul cu modificările legislative operate până la 1 mai 2020*. Ediția a a 2-a. Chișinău: Cartea Juridică, 2020 (Tipogr. „Bons Offices”).
24. *Dosarul nr. 1-149 /2019. Sentința din 04 noiembrie 2020, Judecătoria Hîncești, sediul Central*. Disponibil: https://jhn.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0921c75c-1a44-43b0-be04-42bc2bedb412
25. *Dosarul nr. 1-27/2023. Sentința din 09 februarie 2023, Judecătoria Cahul, sediul Taraclia*. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/74d03c69-1664-4ffc-8ace-f262e497fdfa
26. *Dosarul penal nr. 1-617/2022. Sentința din 27 octombrie 2022, Judecătoria Bălți, sediul Central*.
27. *Dosarul nr. 1-670/2022. Sentința din 12 iulie 2023, Judecătoria Bălți (sediul Central)*. Disponibil: https://jbl.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a211f79a-81b8-4d56-b694-499196d6532c
28. *Dosarul nr. 1-2566/2021. Sentința din 16 martie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani*. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/f9e53c95-f579-4575-9106-5e0216c8f712
29. Dolea, I., Roman, D., Vizdoagă, T. [et.al.] *Codul de procedură penală*. Comentariu. Ediția a II-a, Chișinău: Cartier juridic, 2005.
30. Veaceslav Didâc, V., Dolea, I., Sebinov, I. [et.al.] *Modele de acte procedurale penale*, vol. I, Chișinău: S.n., 2007.
31. *Monitorul Oficial nr. 170-173 art. 781 din 03.11.2006*. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=25975&lang=ro
32. *Dosarul nr. 1-77/18. Sentința din 12 iunie 2018, Judecătoria Cahul, sediul Central*. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/540f1353-fb7d-e811-80d5-0050568b44c1
33. *Dosarul nr. 1-117/2018. Sentința din 01 aprilie 2019, Judecătoria Cahul, sediul Central*. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a1723aac-3265-4835-9aa1-e98c76817cca
34. *Dosarul nr. 1-722/2020. Sentința din 12 aprilie 2021, Judecătoria Cahul, sediul Central*. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/528EA0DF-F333-41E9-964FD7450B583A25
Dosarul nr. 1-400/2021. Sentința din 05 octombrie 2021, Judecătoria Cahul, sediul Central. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/42322e02-27c5-4729-9af8-0259afcfb884
Dosarul nr. 1-58/2020. Sentința din 22 septembrie 2021, Judecătoria Cahul, sediul Central. Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/6580a007-dcdc-4854-b0b7-30645c3fb4db

- Dosarul nr. 1-54/2022. Sentința din 05 iulie 2022, Judecătoria Cahul, sediul Cantemir.* Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/28f78bb2-2bf5-4587-aaaa-6a9b898da51d
- Dosarul nr. 1-557/2021. Sentința din 6 iunie 2023, Judecătoria Cahul, sediul Central.* Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/17eb203c-d62c-4390-b9cb-f7d918c4377b
- Dosar nr. 1-433/2022. Sentința din 03 martie 2023, Judecătoria Cahul, sediul Central.* Disponibil: https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/8017c88c-ca7e-4389-8560-352b039f5ab0
- Dosarul nr. 1-279/19. Sentința din 31 martie 2021, Judecătoria Soroca (sediul Central).* Disponibil: https://jsr.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/3531b776-79ae-48df-94f2-668322096b50
- Dosarul nr. 1-206/2021. Sentința din 27 decembrie 2022, Judecătoria Comrat (sediul Central).* Disponibil: https://jco.instante.justice.md/pigd_integration/pdf/aa1e59f0-90c2-44f1-a488-a0e1a9b8ed30
- Dosarul nr. 1-178/2019. Sentința din 02 noiembrie 2020, Judecătoria Comrat (sediul Central).* Disponibil: https://jco.instante.justice.md/pigd_integration/pdf/54c6be2e-5366-4603-860a-5b4d7321b400
- Dosarul nr. 1-424/2022. Sentința din 10 iulie 2023, Judecătoria Ungheni.* Disponibil: https://jun.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a6b53ffb-5ad6-4720-ab9a-65f1b8b0b978
- Dosarul nr. 1-308/2021. Sentința din 31 martie 2022, Judecătoria Ungheni.* Disponibil: https://jun.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/63e01f6b-2773-44bd-84d5-50329b5f7a23
- Dosarul nr. 1-639/2022. Sentința din 27 ianuarie 2023, Judecătoria Bălți (sediul Central).* Disponibil: https://jbl.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/c522c890-a2c6-457c-b4ac-8b3f84284801
- Dosarul nr. 1-127/2021. Sentința din 30 iunie 2023, Judecătoria Soroca (sediul Florești).* Disponibil: https://jsr.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/75db203f-3d91-422d-aac0-689595acec46

Date despre autor:

Dumitru ROMAN, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: roman1dumitru@gmail.com

Tel.: 069246550

ORCID: 0000-0001-5322-8066

Prezentat la 08.10.2023